

Standard Informacji Niefinansowych (SIN)

Projekt z dnia 7 września 2016 r.

Warszawa

Zespół redakcyjny:

Liliana Anam

Urszula Baranowska

Justyna Biernacka

Konrad Ciesiołkiewicz

Natalia Ćwik-Obrębowska

dr Jacek Dymowski (redaktor naczelny)

Piotr Glen

Aleksandra Janikowska

Piotr Kaźmierkiewicz

Monika Kulik

Agnieszka Lechman-Filipiak

Katarzyna Rózicka

Marek Sawicki

dr Robert Sroka

Aleksandra Stanek-Kowalczyk

Spis treści

Raportowanie niefinansowe i jego zakres.....	5
Specyfika krajowa i sektorowa	6
Znaczenie mierników i ich doboru z punktu widzenia rynków kapitałowych.....	7
Zakres standardu	10
I. Obszar zarządczy (G).....	10
G.1. Opis modelu biznesowego i strategicznych kierunków rozwoju	10
G.2. Ład zarządczy	11
G.3. Zarządzanie ryzykiem społecznym i środowiskowym	11
G.4. Zarządzanie etyką.....	11
II. Obszar środowiskowy (E)	12
E.1. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: surowce i materiały.....	12
E.2. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: paliwa i energia	13
E.3. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: woda.....	13
E.4. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: bioróżnorodność	14
E.5. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: emisje do atmosfery.....	14
E.6. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: odpady i ścieki.....	15
E.7. Pozostałe aspekty bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na środowisko	15
E.8. Rozszerzona odpowiedzialność środowiskowa: produkty i usługi	16
III. Obszar społeczny i pracowniczy (S).....	16
S.1. Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne.....	16
S.2. Poziom zatrudnienia i poziom wynagrodzeń.....	17
S.3. Relacje ze stroną pracowniczą i wolność zrzeszania	18
S.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)	19
S.5. Rozwój i edukacja	19
S.6. Zarządzanie różnorodnością.....	20
S.7. Prawa człowieka	20
S.8. Praca dzieci, praca niewolnicza i praca przymusowa	21
S.9. Społeczności lokalne i zaangażowanie społeczne.....	21
S.10. Przeciwdziałanie korupcji	22
S.11. Bezpieczeństwo produktów i konsumentów.....	22
S.12. Komunikacja marketingowa	23
S.13. Ochrona prywatności.....	23
S.14. Oznakowanie produktów	23

S.15. Pozostałe kwestie społeczne i rynkowe 24

Raportowanie niefinansowe i jego zakres

Zmiany w prawie unijnym, a dokładnie opublikowana 15 listopada 2014 r. **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dn. 22 października 2014 r.**, zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki i grupy, zainicjowały nowelizację prawa krajowego, w tym zmiany ustawy o rachunkowości¹. Nowe prawo nakłada na wybranych przedsiębiorców nowe zobowiązania dotyczące publikowania sprawozdań w zakresie wykraczającym poza dotychczas publikowane informacje finansowe. Niemniej w tym miejscu warto przypomnieć, że już dziś, zgodnie ogólnymi zasadami obowiązującymi w rachunkowości, ujawnieniu powinny podlegać wszelkie zdarzenia, mające istotny wpływ na wyniki finansowe i obraz spółki. Tymi istotnymi z punktu widzenia spółki zdarzeniami mogą być zdarzenia o charakterze społecznym lub środowiskowym.

Duże jednostki gospodarcze, będące tzw. jednostkami zainteresowania publicznego, **spełniające zdefiniowane przez ustawodawcę kryteria odnośnie m.in. średniorocznego zatrudnienia, sumy bilansowej lub obrotów**, zobligowane są, począwszy od roku obrotowego rozpoczynającego się w dniu 1 stycznia 2017 roku lub w ciągu roku kalendarzowego 2017, ujmować w sprawozdawczości informacje niefinansowe. Szczegółowe informacje na temat kryteriów powodujących powstanie obowiązku raportowania danych niefinansowych zostały opisane w Aneksie I (Interpretacje Prawne Dyrektywy PE i Rady 2014/95.UE (...)).

Sprawozdania powinny w stopniu niezbędnym do zrozumienia rozwoju, wyników i sytuacji jednostki oraz wpływu jej działalności, dotyczyć co najmniej **kwestii środowiskowych, społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji i łapownictwu**, w tym powinny zawierać²:

- krótki **opis modelu biznesowego** jednostki,
- **opis polityk** stosowanych przez jednostkę w odniesieniu do tych kwestii, w tym do wdrożonych procesów należytej staranności,
- **wynik tych polityk**,
- główne **ryzyka** związane z tymi kwestiami, powiązane z operacjami jednostki, w tym – w stosownych przypadkach i na zasadzie proporcjonalności – jej stosunkami gospodarczymi, produktami lub usługami, które mogą wywierać niekorzystny wpływ w tych dziedzinach, oraz sposób zarządzania tymi ryzykami przez jednostkę,
- niefinansowe **kluczowe wskaźniki wyników** związane z daną działalnością.

Zgodnie z dyrektywą sprawozdanie to powinno zawierać, w odniesieniu do:

- **kwestii środowiskowych** – szczegółowe informacje na temat obecnego i przewidywanego wpływu działalności jednostki na środowisko oraz, w stosownych przypadkach, na zdrowie i bezpieczeństwo, wykorzystywanie energii odnawialnej lub nieodnawialnej, emisję gazów cieplarnianych, zużycie wody i zanieczyszczenie powietrza,

¹ Na chwilę obecną (19.08.2016) wciąż trwają prace nad zmianami ustawy o rachunkowości, na podstawie których dyrektywa zostanie wdrożona do polskiego systemu prawnego Projekt dostępny jest na stronach Rządowego Centrum Legislacji (Projekt z dnia 1 sierpnia 2016 roku). Finalnie SIN będzie odnosił się do znówelizowanej ustawy o rachunkowości.

² Dyrektywa zwraca uwagę na istotność odniesienia się do tych aspektów w kontekście **łańcucha dostaw**.

- **spraw społecznych i pracowniczych** – informacje przedstawione w sprawozdaniu mogą dotyczyć działań podejmowanych w celu zapewnienia równouprawnienia płci, wdrożenia podstawowych konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy, warunków pracy, dialogu społecznego, poszanowania prawa pracowników do informacji i do wyrażania opinii, poszanowania praw związków zawodowych, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz dialogu ze społecznościami lokalnymi lub działań podejmowanych w celu zapewnienia ochrony i rozwoju tych społeczności,
- **praw człowieka oraz walki z korupcją i łapownictwem** – oświadczenie na temat informacji niefinansowych może zawierać informacje na temat zapobiegania naruszaniu praw człowieka lub na temat stosowanych instrumentów walki z korupcją i łapownictwem.

Spółki objęte nowymi przepisami będą miały obowiązek stosowania zasady „stosuj lub wyjaśnij” (**comply or explain**) – w przypadku, gdy dana jednostka nie prowadzi polityki w zakresie jednej lub kilku kwestii, będzie miała ona obowiązek ujawnić ten fakt oraz podać jego przyczyny. Również można przyjąć, że w sytuacji wprowadzania danej polityki przez spółkę w trakcie roku sprawozdawczego, raportowanie efektów jej wprowadzenia nie będzie za ten rok konieczne.

Ważnym z praktycznego punktu widzenia **rozwiązaniem przewidzianym przez dyrektywę³ jest dopuszczenie raportowania w oparciu o zewnętrzne standardy i wytyczne**. Zgodnie z zapisami dyrektywy, jednostki objęte niniejszą dyrektywą mogą opierać się na krajowych zasadach ramowych, unijnych zasadach ramowych, takich jak system ek zarządzania i audytu (EMAS), lub na międzynarodowych zasadach ramowych, takich jak np. coraz bardziej popularne wśród działających w Polsce spółek: inicjatywa ONZ Global Compact (UN Global Compact), Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza (Global Reporting Initiative).

Jest to ważne z dwóch względów. Po pierwsze spółki i grupy kapitałowe, które już dziś raportują wg jednego z uznanych systemów raportowania, nie muszą wdrażać dodatkowej sprawozdawczości. Po drugie, spółki, dla których raportowanie np. w oparciu o najczęściej wykorzystywane wytyczne Global Reporting Initiative (GRI)⁴ **na dzień dzisiejszy byłoby zbyt dużym wyzwaniem organizacyjnym**, mogą z powodzeniem oprzeć swoją sprawozdawczość na niniejszym krajowym standardzie. Jego powstanie zostało zainicjowane przez Fundację Standardów Raportowania i Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych. W opracowanie standardu zaangażowana była grupa ekspertów, reprezentujących zarówno biznes, jak i sektor pozarządowy. Projekt jest szeroko konsultowany ze środowiskiem inwestorów, emitentów, administracją i z innymi podmiotami.

Specyfika krajowa i sektorowa

Należy mieć świadomość niedoskonałości wszelkich ogólnych standardów i wytycznych raportowania, ze względu na ograniczoną możliwość uwzględniania przez nie specyfiki danej branży i sektora oraz specyfiki kraju, w którym prowadzona jest działalność.

³ Odniesienie do dyrektywy w niniejszym projekcie SIN zostanie zastąpione przez stosowne odniesienie do ustawy o rachunkowości oraz dyrektywy po zakończeniu procesu legislacyjnego implementacji dyrektywy do polskiego porządku prawnego.

⁴ Wytyczne, również w wersji polskojęzycznej, dostępne są na www.globalreporting.org.

Z jednej strony chodzi o bardzo różny charakter oddziaływania spółek poszczególnych branż na otoczenie, tak w ujęciu samej definicji, jak i siły. Przykładowo, „bezpieczeństwo produktów i usług” z punktu widzenia producenta żywności będzie czymś całkowicie odmiennym od tego, co pod tym samym hasłem będzie rozumiane przez branżę telekomunikacyjną (np. kwestia pól elektromagnetycznych i ich oddziaływania na organizmy żywe, w tym na ludzi) czy bankową (tu będzie wiązało się z konstrukcją usług finansowych i np. z zapisami umów, które mogą być niebezpieczne z punktu widzenia klienta, ale też z bezpieczeństwem samej bankowości i zabezpieczenia środków klienta przed dostępem osób trzecich do rachunku). Jeszcze czym innym będzie bezpieczeństwo produktów i usług dla branży chemicznej czy transportowej.

Z drugiej strony w zależności od branży, ale też specyfiki konkretnego przedsiębiorstwa, różne będzie znaczenie poszczególnych kategorii obszarów i typów oddziaływania, choćby z punktu widzenia ryzyka społecznego lub środowiskowego. Dobrymi przykładami może być tu aspekt bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP) czy ochrony danych osobowych. BHP będzie miało kluczowe znaczenie dla branży wydobywczej czy budowlanej, a istotnie mniejsze dla przedsiębiorstw, których operacje ograniczają się do pracy biurowej. Analogicznie, ochrona danych osobowych klientów będzie miała krytyczne znaczenie dla banków, ubezpieczycieli, branży medycznej czy operatorów telekomunikacyjnych, a niewielkie dla wielu przedsiębiorstw przemysłowych. Przykłady takie można by mnożyć.

Kolejną kwestią, która wymaga podkreślenia, jest specyfika krajowa. W międzynarodowych wytycznych można znaleźć wskaźniki, które niekoniecznie są istotne z punktu widzenia polskich realiów. Z kolei istnieją problemy ważne społecznie z punktu widzenia polskiej opinii publicznej, które niekoniecznie są ujmowane przez międzynarodowe wytyczne. Co więcej – istotność poszczególnych problemów może zmieniać się w czasie.

Dlatego też rekomenduje się spółkom, by raportując poszczególne aspekty społeczne i środowiskowe oraz dane niefinansowe, w tym wskaźniki liczbowe, analizowały zakres podawanych informacji właśnie pod kątem specyfiki branży, którą reprezentują oraz aktualnych kwestii społeczno-gospodarczych, odpowiednio akcentując kwestie szczególnie istotne. Pomocne może być tu przeanalizowanie kluczowych interesariuszy oraz kluczowych obszarów odpowiedzialności i poświęcenie im odpowiednio większej uwagi w sprawozdaniu niefinansowym opracowywanym w oparciu o niniejszy standard.

Znaczenie mierników i ich doboru z punktu widzenia rynków kapitałowych

Kluczowe wskaźniki wyników (ang. *Key Performance Indicators* – KPIs) umożliwiają stwierdzenie, w jakim stopniu strategiczne cele i plany firmy są realizowane. Raportowanie KPIs powinno być zatem integralną częścią długofalowej strategii firmy. Tylko realizacja takiego podejścia pozwoli spółce na ocenę wpływu prowadzonych działań, mających na celu utrzymanie wysokiego standardu w relacjach z klientami i dostawcami oraz silnych związków ze społecznością, a także wpływu na wysokość i stabilność przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej.

Użyteczny zestaw KPIs powinien zatem spełniać cztery warunki⁵:

- wskaźniki powinny dotyczyć zagadnień, które są ważne dla jednostki, to jest takich, które zostały określone w jej strategii lub bezpośrednio służą jej realizacji – liczba wskaźników nie powinna być zatem zbyt duża, a pomiar powinien koncentrować się na monitorowaniu kluczowych procesów,
- wskaźniki powinny być dostosowane do sytuacji oraz specyfiki sektora, w którym jednostka działa,
- wskaźniki powinny być porównywalne, zdefiniowane w sposób wykluczający jakiekolwiek dwuznaczności interpretacyjne, a ewentualne modyfikacje w definicji wskaźnika raportowanego z okresu na okres wyraźnie wskazane,
- koszty gromadzenia danych nie powinny być wyższe niż korzyści ze stosowania wskaźników.

W tym kontekście **warto spostrzegać dyrektywę⁶ jako szansę na pozyskanie i monitoring ważnych, wcześniej nieujawnianych danych, pozwalających lepiej zarządzać poszczególnymi obszarami.** Odpowiedni dobór mierników ma wywierać również presję na ciągłe doskonalenie organizacji, poprawę wyników finansowych oraz pozycję konkurencyjną przedsiębiorstwa. **Dane niefinansowe mogą być również postrzegane jako czynnik cenotwórczy przez inwestorów⁷**

Raportowanie z wykorzystaniem niniejszego standardu jest komplementarne, a nie konkurencyjne, wobec bardziej złożonego raportowania z wykorzystaniem wytycznych Global Reporting Initiative (GRI). Choć zakres tematyczny jest zbliżony, niniejszy standard zakłada uproszczone podejście, które nie wymaga od spółek m.in. stosunkowo trudnego procesu definiowania zawartości raportu i angażowania w proces raportowania zewnętrznych interesariuszy, lecz odniesienia się do kolejnych wskaźników, które z punktu widzenia konkretnej spółki mogą być mniej lub bardziej istotne (materialne). Sugeruje się spółkom, by położyły większy nacisk oraz poświęciły więcej uwagi aspektom szczególnie istotnym z punktu widzenia ich profilu działalności i modelu biznesowego (ocena, które aspekty są szczególnie istotne i metoda tej oceny pozostawiane są spółkom). Zarazem niska istotność jakiegoś aspektu może, a wręcz powinna, być racjonalną przesłanką do zaraportowania informacji o braku danych rozwiązań ze względu właśnie na ich niską, w ocenie spółki, istotność.

W przypadku grup kapitałowych, w których spółka dominująca obejmuje swoim sprawozdaniem również spółki zależne, w sprawozdaniu obowiązkowo powinna znaleźć się informacja o tym:

- jakie podmioty objęte są raportowaniem niefinansowym⁸,

⁵ Marzena Rydzewska-Włodarczyk, Marcin Sobieraj, *Pomiar efektywności procesów za pomocą kluczowych wskaźników efektywności*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 864, Finanse, Rynki finansowe, ubezpieczenia nr 76, t. 2 (2015), s. 333–347.

⁶ Odniesienie do dyrektywy w niniejszym projekcie SIN zostanie zastąpione przez stosowne odniesienie do ustawy o rachunkowości oraz dyrektywy po zakończeniu procesu legislacyjnego implementacji dyrektywy do polskiego porządku prawnego.

⁷ Patrz: Aneks IV: Znaczenie mierników i ich doboru z punktu widzenia rynków kapitałowych.

⁸ Jeżeli sprawozdanie niefinansowe obejmuje inne podmioty niż te, które objęte są skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, fakt ten powinien zostać co najmniej wskazany. Rekomenduje się jednak równoczesne wyjaśnienie, dlaczego niektóre podmioty nie zostały objęte sprawozdaniem niefinansowym.

- czy dane rozwiązanie (np. polityka czy wskaźnik) obejmuje wszystkie podmioty, czy jedynie część z nich; analogicznie powinna zostać wyraźnie wskazana sytuacja, w której obowiązujące w grupie rozwiązania nie są jednolite i w różnych podmiotach stosuje się odmienne podejście.

Aby raportowanie niefinansowe uczynić bardziej przejrzystym dla szeroko rozumianych uczestników rynku, zachęca się spółki raportujące w oparciu o wytyczne Global Reporting Initiative (GRI) do uzupełnienia indeksu GRI o dodatkowe informacje, pozwalające czytelnikowi raportu na odnalezienie informacji opisanych niniejszym standardem raportowania niefinansowego.

Kluczowe znaczenie, przez analogię do sprawozdawczości finansowej oraz do wytycznych GRI, ma zachowanie zasad rachunkowości, w tym m.in. zasad:

- **istotności (materialności)** – wszystkie polityki, procedury i zdarzenia wpływające znacząco na działalność i sytuację przedsiębiorstwa i jego wyniki ekonomiczne, społeczne i środowiskowe, powinny być wskazane w sprawozdaniu niefinansowym i opisane z zachowaniem staranności i na tyle szczegółowo, by umożliwić czytelnikowi zrozumienie rzeczywistego obrazu oddziaływania spółki. Jeśli natomiast waga któregoś z aspektów jest nieznacząca, można go zaraportować w sposób uproszczony lub wręcz pominąć w sprawozdaniu, jeżeli nie zniekształca to obrazu wyników spółki (z zaznaczeniem, że został pominięty lub opisany skrótowo ze względu na marginalne znaczenie dla raportującego podmiotu),
- **porównywalności** – wszelkie metody pomiaru i szacunków powinny być prowadzone wg jednolitych zasad i w tych samych jednostkach – wszelkie zmiany w tym zakresie, które następowałyby z okresu na okres, muszą zostać wyraźnie wskazane w sprawozdaniu,
- **wiarygodności** – informacje i procesy zastosowane przy sporządzaniu raportu należy zbierać, rejestrować i interpretować w sposób, który może podlegać weryfikacji i który pozwala ustalić ich jakość i istotność,
- **kompletności** – przedstawione w sprawozdaniu zagadnienia i wyniki uznane za istotne powinny wystarczać do odzwierciedlenia istotnego charakteru ekonomicznego, społecznego i środowiskowego oddziaływania przedsiębiorstwa i umożliwić interesariuszom ocenę organizacji w raportowanym okresie. W szczególności sprawozdanie powinno, poprzez analogie do przychodów i kosztów w sprawozdawczości finansowej, prezentować w sposób kompletny zarówno pozytywne, jak i negatywne aspekty oddziaływania w sposób wyważony i pełny. Powinno również obejmować całość organizacji, bez pomijania wybranych jednostek, jeżeli nie jest to uzasadnione względami merytorycznymi. Z tego samego względu, w przypadku istotnych aspektów oddziaływania, powinno w miarę możliwości odnosić się do łańcucha dostaw,
- **przejrzystości** – informacje należy udostępniać i prezentować w sposób, który jest jednoznaczny, zrozumiały i dostępny dla czytelnika raportu,
- **dokumentacji (audytowalności)** – wszelkie polityki, procesy, zdarzenia i wyniki, jakie opisano w raporcie muszą być udokumentowane w sposób umożliwiający ich niezależną weryfikację,
- **aktualności i terminowości** – sprawozdania powinny być sporządzane regularnie i publikowane w terminach nie późniejszych od przewidzianych przez obowiązujące regulacje oraz prezentować informacje na tyle aktualne, by miały znaczenie dla czytelników sprawozdań w podejmowanych przez nich decyzjach.

Podstawowym językiem sprawozdań, dla których niniejszy standard jest standardem podstawowym, jest **język polski**, choć oczywiście możliwe jest publikowanie w oparciu o standard sprawozdań również w innych językach. Wszystkie wielkości finansowe powinny być wyrażane w **walucie polskiej**⁹, a miary fizyczne w najczęściej stosowanych jednostkach **Międzynarodowego Układu Jednostek Miar (układ SI)**.

Sam standard dzieli zakres raportowanych treści na trzy podstawowe kategorie:

- obszar zarządczy,
- obszar środowiskowy,
- obszar społeczny i pracowniczy.

Mając na uwadze przejrzystość raportów i ich porównywalność, rekomenduje się spółkom, dla których jest on podstawowym standardem raportowania, zachowanie układu treści zaproponowanego w standardzie, tj. odniesienie się do poszczególnych wskaźników w kolejności, w której znajdują się one w standardzie. Ułatwi to zarówno **porównywalność w czasie**, jak również porównywanie **branżowe pomiędzy poszczególnymi spółkami**.

Podkreślić należy, że zakres raportowania w obszarze środowiskowym w dużej mierze pokrywa się z wymaganiami dotyczącymi raportowania w zakresie środowiska znajdującymi się w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ek zarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS) – **Załącznik IV „Sprawozdawczość w zakresie środowiska”**¹⁰.

Zakres standardu

I. Obszar zarządczy (G)

G.1. Opis modelu biznesowego i strategicznych kierunków rozwoju

Opisz model biznesowy oraz główne kierunki przyjętej strategii biznesowej. Zwróć uwagę na społeczne i środowiskowe konsekwencje wykorzystania danego modelu działania oraz przyjętych strategii (wskazując charakter oddziaływania na otoczenie społeczne i przyrodnicze). Scharakteryzuj rynek, na którym działa przedsiębiorstwo, jego produkty oraz usługi, a także specyfikę otoczenia konkurencyjnego i łańcuch dostaw.

Przykładowe wskaźniki

G.1.1. Opis przyjętej strategii rozwoju z uwzględnieniem aspektów społecznych i środowiskowych.

G.1.2. Charakterystyka przyjętego modelu biznesowego, włączając w to opis łańcucha dostaw, ze szczególnym uwzględnieniem opisu oddziaływania społecznego i środowiskowego.

/patrz: Aneks V Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Opis modelu biznesowego i strategicznych kierunków rozwoju/

⁹ Alternatywnie mogą być podane w walucie obcej przy jednoczesnym przeliczeniu na PLN.

¹⁰ Załącznik ten określa również wymagane wskaźniki i kwestię dostępności do tych informacji stron zainteresowanych, a same informacje muszą być potwierdzone (zwalidowane) przez niezależnego weryfikatora.

G.2. Ład zarządczy

Opisz strukturę zarządczą i instrumenty wspierające efektywne zarządzanie, skuteczny nadzór właścicielski, poszanowanie praw akcjonariuszy i przejrzystą komunikację z otoczeniem. Jednocześnie wskaż, czy i w jaki sposób poszczególne aspekty niefinansowe działalności wpływają na wyniki finansowe. Wskaż także, czy, w jaki sposób i na jakim szczeblu zarządzania spółka bierze pod uwagę czynniki społeczne lub środowiskowe. Scharakteryzuj również system kontroli wewnętrznej i wskaż, czy uwzględnia on aspekty społeczne lub środowiskowe.

Przykładowe wskaźniki

G.2.1. *Opis struktury zarządczej, zawierający informację o tym, czy i jak uwzględnione zostało podejście do zarządzania aspektami niefinansowymi (społecznymi, środowiskowymi), jak wygląda system zarządzania ryzykiem i audytu wewnętrznego.*

G.2.2. *Wykaz certyfikowanych systemów zarządzania (np. ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001).*

G.2.3. *Opis systemu kontroli wewnętrznej, ze wskazaniem monitorowania społecznych i środowiskowych aspektów działalności.*

/patrz: Aneks V Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Podejście zarządcze do ładu korporacyjnego/

G.3. Zarządzanie ryzykiem społecznym i środowiskowym

Scharakteryzuj system zarządzania ryzykiem w spółce, tj. identyfikacji, analizy, ewaluacji i podejmowania działań w odniesieniu do poszczególnych aspektów ryzyka. Wskaż, czy wśród zidentyfikowanych ryzyk znajdują się ryzyka o charakterze społecznym lub środowiskowym, a jeśli tak, to jakie.

Przykładowe wskaźniki

G.3.1. *Opis podejścia do zarządzania ryzykiem i uwzględnienia w nim aspektów społecznych i środowiskowych.*

G.3.2. *Lista zidentyfikowanych ryzyk społecznych lub środowiskowych wraz z ich krótką charakterystyką.*

/patrz: Aneks V Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Zarządzanie ryzykiem społecznym i środowiskowym/

G.4. Zarządzanie etyką

Wskaż podejście spółki do zarządzania etyką, włączając w to opis nie tylko obowiązującego programu etycznego, ale również polityki szkoleniowej w tym zakresie. Wskaż np., czy i jak treść ewentualnego kodeksu etyki lub jego aktualizacja została przekazana pracownikom organizacji, klientom, kontrahentom lub innym zainteresowanym grupom; czy organizacja wdrożyła narzędzie komunikujące zasady etyczne kontrahentom, np. Kartę Etyki; czy i jak pracownicy poświadczają znajomość kodeksu etyki, znajomość standardów etycznych stanowiących podstawę działania organizacji i zmian w tym zakresie; czy i jakie konsekwencje działań nieetycznych przewidują regulacje wewnętrzne; czy w organizacji wdrożony został program szkoleń w obszarze etycznym (ich częstotliwość, zasady udziału itp.); kto w organizacji odpowiada za zarządzanie kwestiami etycznymi;

czy organizacja posiada rozwiązania w zakresie zgłaszania kwestii etycznych i nieprawidłowości w tym zakresie.

Przykładowe wskaźniki

G.4.1. Wskazanie, czy organizacja posiada formalny Kodeks Etyczny lub równoważny dokument odpowiadający na potrzeby organizacji.

G.4.2. Liczba audytów etycznych zrealizowanych u dostawców, liczba audytów zakończonych identyfikacją nieprawidłowości.

G.4.3. Liczba audytów etycznych zrealizowanych w organizacji na żądanie jej odbiorców, liczba audytów zakończonych identyfikacją nieprawidłowości.

G.4.4. Liczba dostawców, którzy podpisali Kartę Etyki/zobowiązanie do przestrzegania standardów etycznych organizacji.

G.4.5. Liczba zgłaszanych skarg potencjalnych naruszeń standardów etycznych (jeśli to możliwe, w podziale na zgłoszenia pochodzące z wewnątrz/z zewnątrz organizacji).

G.4.6. Liczba przeprowadzonych szkoleń w obszarze etycznym, liczba osób w nich uczestniczących.

G.4.7. Odsetek (%) umów z kontrahentami, w których znalazła się klauzula odnosząca się do etyki (w ujęciu wartościowym).

G.4.8. Uwzględnienie zasad etyki w polityce kredytowej/pożyczkowej oraz inwestycyjnej [dotyczy sektora finansowego].

/patrz: Aneks V Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Zarządzanie etyką/

II. Obszar środowiskowy (E)

E.1. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: surowce i materiały

Wskaż, czy spółka posiada odpowiednią politykę i procedury w tym zakresie. Oceń, na jakie surowce (bez paliw) i materiały zapotrzebowanie spółki jest największe. Wskaż te z nich, których zużycie jest istotne z punktu widzenia działalności lub z punktu widzenia interesu środowiska naturalnego/społecznego (tj. te, które są zużywane w największych ilościach lub np. należą do surowców rzadkich lub niebezpiecznych). Opisz podejście przedsiębiorstwa oraz obecne lub planowane działania mające na celu racjonalne gospodarowanie zasobami. Tam, gdzie może mieć to znaczenie, wskaż legalność pochodzenia surowców i materiałów, podejście do wykorzystania zasobów odnawialnych, odzyskiwania surowców oraz takiego ich wykorzystania, który umożliwi ich ewentualny odzysk w przyszłości.

Przykładowe wskaźniki

E.1.1. Rodzaj i ilość (np. wg wagi, objętości) wykorzystanego surowca/materiału (z ewentualnym wskazaniem tych ze źródeł odnawialnych/z recydingu/posiadających certyfikaty zrównoważonego rozwoju).

E.1.2. Zużycie kluczowych surowców/materiałów na jednostkę produktu lub przychodu (dla poszczególnych kategorii surowców/materiałów).

/patrz: Aneks V Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Bezpośredni i pośredni wpływ działalności na środowisko/

E.2. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: paliwa i energia

Wskaż istotne nośniki energii wykorzystywane przez spółkę oraz poziom ich zużycia. Należy wymienić zarówno energię zakupioną (np. energia elektryczna, energia ciepła), jak również zużycie różnych typów paliw (węgiel kamienny, koks, olej opałowy, gaz ziemny, gaz propan-butan, olej napędowy, benzyna itp.). Scharakteryzuj podejście spółki do racjonalizacji zużycia paliw i energii, ewentualne obecne lub planowane działania (np. modernizacje technologiczne wraz z ich efektami), które mogą sprzyjać optymalizacji zużycia paliw i energii, a także stopień wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Warto również wskazać obszary biznesowe szczególnie dużej energochłonności (lub z innych powodów istotne ze względu na zużycie energii).

Przykładowe wskaźniki

E.2.1. Całkowite zużycie energii w GJ wg głównych źródeł jej pozyskania¹¹.

E.2.2. % energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE) (energia wodna, energia z biomasy, energia wiatrowa, fotowoltaika, energia geotermalna).

E.2.3. Zużycie energii na jednostkę produktu lub przychodu.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Bezpośredni i pośredni wpływ działalności na środowisko/

E.3. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: woda

Oceń, czy charakter prowadzonej działalności wiąże się z istotnym (materialnym) w ocenie spółki zapotrzebowaniem na wodę. Jeśli tak, wskaż i opisz te obszary biznesowe, które wykazują się największym zapotrzebowaniem na wodę. Scharakteryzuj podejście spółki do racjonalizowania zużycia wody, jej odzysku, wykorzystania w obiegu zamkniętym itp. Wskaż obecne lub planowane działania (np. modernizacje technologiczne wraz z ich efektami), które mogą sprzyjać optymalizacji zużycia wody. Jeżeli ma to znaczenie z punktu widzenia prowadzonej działalności, wskaż źródła wody, zwłaszcza jeżeli są to zasoby szczególnie cenne (np. wody mineralne). Wskaż, jeśli działalność spółki może grozić nadmiernym obciążeniem danego źródła.

Przykładowe wskaźniki

E.3.1. Całkowite zużycie wody w m³ (wg źródła – np. sieć wodociągowa).

E.3.2. Wolumen wody odzyskiwanej i ponownie wykorzystywanej.

E.3.3. Zużycie wody na jednostkę produktu lub przychodu.

¹¹ Nie chodzi tu wyłącznie o zużycie energii elektrycznej, ale również o energię pozyskiwaną przez przedsiębiorstwo ze spalania wszelkich paliw (np. olej opałowy, węgiel, gaz ziemny, gaz propan-butan, olej napędowy, benzyna). Jej obliczenie jest stosunkowo łatwe w oparciu o masę/objętość danego surowca energetycznego, tj. za pomocą przemnożenia ich przez odpowiednie stałe (energia przypadająca na jednostkę danego paliwa), które można znaleźć w ogólnodostępnej w internecie publikacji Głównego Urzędu Statystycznego: G. Kacperczyk, *Zasady metodyczne sprawozdawczości statystycznej z zakresu gospodarki paliwami i energią oraz definicje stosowanych pojęć*, Warszawa 2006 (Załącznik 4: „Typowe wartości opałowe ważniejszych paliw”, s. 62). Warto również uwzględnić całkowitą liczbę kilometrów podróży lotniczych i kolejowych.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Bezpośredni i pośredni wpływ działalności na środowisko/

E.4. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: bioróżnorodność

Oceń, w jakim stopniu charakter prowadzonej działalności może wpływać na tereny szczególnie cenne przyrodniczo oraz na faunę i florę, zwłaszcza tę objętą szczególną ochroną prawną (np. prowadzenie działalności operacyjnej na terenach cennych przyrodniczo lub w bliskim ich sąsiedztwie). W szczególności chodzi tu o sytuacje, w których cenne obszary i siedliska znajdują się w sferze oddziaływania przedsiębiorstwa. Zasięg oddziaływania zależy od specyfiki prowadzonej działalności. Należy wymienić i scharakteryzować tereny i siedliska cenne przyrodniczo, znajdujące się w sferze oddziaływania spółki, a także opisać charakter oddziaływania przedsiębiorstwa i ewentualne zagrożenia dla otoczenia przyrodniczego. Należy również opisać sposoby monitorowania oraz zapobiegania/ograniczania/rekompensowania środowisku naturalnemu negatywnych skutków oddziaływania przedsiębiorstwa itd.

Przykładowe wskaźniki

E.4.1. Lista i krótka charakterystyka terenów cennych przyrodniczo w sąsiedztwie/sferze oddziaływania przedsiębiorstwa (ze wskazaniem charakteru oddziaływania przedsiębiorstwa na te tereny i siedliska cennej fauny i flory)¹².

E.4.2. Wskazanie typu i częstotliwości prowadzonego monitoringu przyrodniczego.

E.4.3. Opis ewentualnych potwierdzonych strat środowiskowych będących skutkiem działania przedsiębiorstwa.

E.4.4. Opis ewentualnych działań mających na celu monitorowanie stanu środowiska oraz zapobieganie/ograniczanie/rekompensowanie środowisku naturalnemu negatywnych skutków oddziaływania przedsiębiorstwa.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Bezpośredni i pośredni wpływ działalności na środowisko/

E.5. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: emisje do atmosfery

Oceń, w jakim stopniu charakter prowadzonej działalności operacyjnej wiąże się z bezpośrednią (np. spalanie paliw) lub pośrednią (zużycie energii elektrycznej lub ciepła) emisją do atmosfery (patrz E.2). Wskaż szacunki dotyczące wolumenów najważniejszych substancji związanych z emisją pośrednią i bezpośrednią¹³. W przypadku większości organizacji raportowanie będzie ograniczać się do emisji gazów cieplarnianych, a dokładnie CO₂. W przypadku części organizacji (przedsiębiorstw przemysłowych) pod uwagę należy wziąć również inne emisje do atmosfery (NO_x, SO_x, PM10, PM2.5 itd.). Jeżeli w wyniku prowadzonej działalności uwalniane są gazy niszczące powłokę ozonową, również należy to ujawnić.

Opisz główne źródła emisji, sposób jej monitorowania i mierzenia/szacowania, podejście spółki do optymalizacji emisji (zrealizowane lub planowane modernizacje i ich mierzalne efekty).

¹² Pomocny może być tu portal <http://obszary.natura2000.org.pl>.

¹³ W zależności od specyfiki prowadzonej działalności można tu wykorzystać obowiązującą sprawozdawczość środowiskową i/lub dokonać szacunków w oparciu o narzędzia nieodpłatnie udostępnione przez Greenhouse Gas Protocol: <http://www.ghgprotocol.org/calculation-tools/all-tools>.

Przykładowe wskaźniki

E.5.1. Masa emitowanych do atmosfery gazów cieplarnianych.

E.5.2. Masa pozostałych substancji emitowanych do atmosfery według rodzaju (np. SO_x, NO_x, PM₁₀, PM_{2.5}).

E.5.3. Emisja gazów cieplarnianych na jednostkę produktu lub przychodu.

E.5.4. Emisja pozostałych substancji na jednostkę produktu lub przychodu.

(Uwaga: tam, gdzie to możliwe, warto rozważyć dodatkowo wskazanie wielkości tzw. emisji unikniętej, tj. tego, o ile emisja była niższa od emisji, jaka miałaby miejsce, gdyby analogiczna ilość ciepła/energii elektrycznej była uzyskiwana ze spalania węgla kamiennego.

Warto również wartości emisji odnieść do obowiązujących norm i decyzji środowiskowych.)

/patrz: Aneks V Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Bezpośredni i pośredni wpływ działalności na środowisko/

E.6. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: odpady i ścieki

Wskaż istotne kategorie i masę/wolumen odpadów/ścieków. Przedstaw podejście spółki do zagospodarowania odpadów. Wskazując masę odpadów, wskaż też – jeżeli jest to zasadne z punktu widzenia prowadzonej działalności – w jaki sposób są one zagospodarowywane. Scharakteryzuj politykę przedsiębiorstwa w zakresie optymalizacji poziomu generowanych odpadów i ścieków (zrealizowane lub planowane modernizacje i ich mierzalne efekty).

Przykładowe wskaźniki

E.6.1. Całkowita masa odpadów w podziale na niebezpieczne i inne niż niebezpieczne, z wyszczególnieniem istotnych ich kategorii.

E.6.2. Całkowita masa odpadów w podziale wg metody zagospodarowania.

E.6.3. Całkowity wolumen odprowadzanych ścieków ze wskazaniem podziału wg metody oczyszczenia.

E.6.4. Emisja odpadów na jednostkę produktu lub przychodu.

E.6.5. Emisja ścieków na jednostkę produktu lub przychodu.

/patrz: Aneks V Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Bezpośredni i pośredni wpływ działalności na środowisko/

E.7. Pozostałe aspekty bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na środowisko

Jeżeli działalność spółki wiąże się z innym, niewymienionym wcześniej, rodzajem wpływu na środowisko i jest on znaczący, należy go wykazać w raporcie, wskazując jego źródło i skalę. Chodzi tu np. o emisję hałasu, wibracje, promieniowanie elektromagnetyczne, odory, zanieczyszczenie światłem, ale też o przeobrażenie i zakłócanie krajobrazu..

Opisz ewentualne awarie ze skutkiem środowiskowym oraz zdarzenia, w wyniku których doszło do skażenia środowiska (skażenie wody, gruntu itp.). Wskaż, jeśli wobec spółki toczyło się w okresie sprawozdawczym jakiegokolwiek postępowanie administracyjne związane z potencjalnym naruszeniem przepisów ochrony środowiska, które może mieć znaczenie dla obrazu spółki. W szczególności należy wskazać wszystkie istotne i prawomocne kary nałożone na spółkę w związku z naruszeniem przepisów ochrony środowiska.

Przykładowe wskaźniki

E.7.1. Opis pozostałych istotnych rodzajów zanieczyszczeń środowiska emitowanych przez działalność operacyjną spółki (wraz z mierzalnymi miarami, jeśli to możliwe).

E.7.2. Lista awarii ze skutkiem środowiskowym i ewentualnych skażeń, do których doszło w okresie sprawozdawczym (wraz z opisem ich charakteru).

E.7.3. Lista potencjalnych naruszeń przepisów ochrony środowiska, w związku z którymi wszczęte zostały postępowania administracyjne.

E.7.4. Całkowita kwota prawomocnych kar nałożonych w związku z naruszeniem przepisów ochrony środowiska.

E.7.5. Odsetek (%) umów z kontrahentami, w których znalazła się klauzula odnosząca się do poszanowania środowiska naturalnego (w ujęciu wartościowym).

E.7.6. Liczba audytów pod kątem przestrzegania przepisów ochrony środowiska u podwykonawców.

/patrz: Aneks V/Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Bezpośredni i pośredni wpływy działalności na środowisko/

E.8. Rozszerzona odpowiedzialność środowiskowa: produkty i usługi

Przedstaw charakter oddziaływania produktów spółki na środowisko w zakresie wykraczającym poza operacyjną działalność przedsiębiorstwa (np. na etapie ich użytkowania i wycofania z użytkowania). W przypadku usług finansowych należy scharakteryzować pośrednie oddziaływanie świadczonych usług finansowych na środowisko (poprzez wpływ na decyzje klientów, np. przedsiębiorstw przemysłowych ubiegających się o kredyt inwestycyjny). Wskaż, czy i w jakim stopniu aspekty te uwzględniane są przez spółkę, np. na etapie tworzenia produktu lub usługi.

Przykładowe wskaźniki

E.8.1. Uwzględnienie ochrony środowiska w polityce kredytowej/pożyczkowej oraz inwestycyjnej [dotyczy sektora finansowego].

E.8.2. Przychody z produktów lub usług, opracowanych z uwzględnieniem kryteriów środowiskowych jako % całkowitych przychodów [dotyczy sektorów: przemysł, usługi].

E.8.3. Wartość udzielonych kredytów z wcześniejszą oceną ryzyka środowiskowego/wartość portfela ubezpieczeń z wcześniejszą oceną ryzyka środowiskowego [dotyczy sektora: finanse].

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów, Rozszerzona odpowiedzialność środowiskowa: produkty i usługi/

III. Obszar społeczny i pracowniczy (S)¹⁴

S.1. Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne

Szczególny charakter środków publicznych, które są własnością ogółu społeczeństwa sprawia, że ich przepływ do sektora przedsiębiorstw powinien być szczególnie transparentny. Wskaż pomoc

¹⁴ Jeśli w ramach podmiotu zobowiązanego do raportowania funkcjonują jednostki organizacyjne posiadające status odrębnego pracodawcy w rozumieniu art. 3¹ k.p., informacje określone w części S2 -S8 powinny być przekazane odrębnie dla każdego zakładu pracy.

publiczną, niezależnie od jej formy, z której potencjalnie korzystała spółka. Wskaż także stopień, w jakim spółka korzystała z zamówień publicznych, tj. to, w jakim stopniu na jej przychody złożyły się środki podatników.

Przykładowe wskaźniki

S.1.1. Wartość pomocy publicznej uzyskanej od państwa (wsparcie finansowe i ekwiwalenty dotacji).

S.1.2. Wartość przychodów pochodzących z zamówień publicznych i ich procentowy udział w całości przychodów.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne/

S.2. Poziom zatrudnienia i poziom wynagrodzeń

Opisz strategię spółki i jej jednostek organizacyjnych mających status odrębnego pracodawcy w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi. W szczególności istotne jest wskazanie, poza faktycznymi wielkościami dotyczącymi zatrudnienia, polityki rekrutacyjnej, zatrudnienia na podstawie umów cywilno-prawnych, czy stosowania tzw. outsourcingu. Należy wskazać, dlaczego taka, a nie inna polityka jest wdrażana przez spółkę i jej jednostki organizacyjne mające status odrębnego pracodawcy. Analogicznie należy wskazać, czy spółka i jej jednostki nie wykorzystują pracy nisko kosztowych pracowników z krajów słabszych ekonomicznie lub krajów podejrzewanych o łamanie praw człowieka. Opisać należy również podejście spółki i jej jednostek organizacyjnych do zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz do młodych rodziców. Dodatkowo wskazane jest zarysowanie polityki wynagrodzeń w spółce i w jednostkach organizacyjnych mających status odrębnego pracodawcy.

Przykładowe wskaźniki

S.2.1. Liczba pracowników w przeliczeniu na pełne etaty wg typu umowy o pracę (wg wieku i płci) na koniec okresu sprawozdawczego.

S.2.2. Liczba pracowników w przeliczeniu na pełne etaty nowo zatrudnionych w raportowanym okresie (wg wieku i płci).

S.2.3. Liczba pracowników w przeliczeniu na pełne etaty, którzy odeszli z pracy w raportowanym okresie (wg wieku i płci).

S.2.4. Liczba osób zatrudnionych na podstawie **umów cywilnoprawnych** wg typu umowy o pracę (wg wieku i płci) na koniec okresu sprawozdawczego, liczba zawartych umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi w raportowanym okresie, liczba zakończonych umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi w raportowanym okresie.

S.2.5. Liczba osób zatrudnionych w ramach **outsourcingu**.

S.2.6. Liczba pracowników **niepełnosprawnych** oraz ich procentowy udział w ogóle zatrudnionych.

S.2.7. Przeciętne wynagrodzenie pracowników zatrudnionych na podstawie **umowy o pracę**.

S.2.8. Liczba oraz przeciętne wynagrodzenie **obcokrajowców** świadczących pracę na rzecz pracodawcy i pod jego nadzorem (niezależnie, czy są pracownikami własnymi, czy podmiotów trzecich, którym zlecana jest praca), pochodzących z krajów znajdujących się w gorszej od Polski sytuacji ekonomicznej lub z krajów, w których uprawdopodobnione jest łamanie praw człowieka (wg kraju pochodzenia).

S.2.9. Stosunek przeciętnego wynagrodzenia brutto **kobiet** do przeciętnego wynagrodzenia brutto

mężczyzn w poszczególnych kategoriach zaszeregowania/grupach pracowniczych (np. dyrektorzy, kierownicy, pozostali pracownicy).

S.2.10. Stosunek przeciętnego **wynagrodzenia członków zarządu do najniższego uposażenia w spółce** (w przeliczeniu na pełen etat).

S.2.11. Przeciętne wynagrodzenie osób współpracujących na podstawie umów **cywilnoprawnych i świadczących usługi na rzecz pracodawcy**.

S.2.12. Przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w ramach **outsourcingu** i wykonujących pracę na rzecz pracodawcy.

S.2.13. Łączna wysokość rocznych **składek na PFRON**.

S.2.14. Odsetek **kobiet, które po urodzeniu dziecka i powrocie do pracy, zrezygnowały z pracy w ciągu 12 miesięcy od powrotu do pracy**.

S.2.15. Informacja na temat **dodatkowych świadczeń pozapłacowych** dostępnych dla pracowników (np. dodatkowe ubezpieczenie, pakiety medyczne, pracowniczy program emerytalny, akcjonariat pracowniczy, karty uprawniające do korzystania z obiektów sportowych, pożyczki mieszkaniowe).

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Poziom zatrudnienia i poziom wynagrodzeń/

S.3. Relacje ze stroną pracowniczą i wolność zrzeszania

Opisz relacje władz pracodawcy ze stroną społeczną. Kluczowe znaczenie ma to, czy u pracodawcy działają przedstawiciele pracowników, w tym związki zawodowe, czy i w jaki sposób prowadzony jest dialog z nimi, czy jest on sformalizowany, jakie były główne tematy podnoszone przez stronę pracowniczą w ostatnim roku i jak ustosunkował się do nich pracodawca, czy w okresie sprawozdawczym doszło to poważniejszych konfliktów, a w szczególności, czy pracownicy weszli w spór zbiorowy z pracodawcą, a jeśli tak, czy odnotowano strajki. Należy też wskazać, czy odnotowano działania mogące stwarzać zagrożenie dla prawa do swobody zrzeszania się i prawa do prowadzenia sporów zbiorowych lub naruszać te prawa oraz inicjatywy je wspierające.

Przykładowe wskaźniki

S.3.1. Liczba działających w zakładzie pracy związków zawodowych ogółem (reprezentatywnych i pozostałych).

S.3.2. Odsetek (%) pracowników należących do związków zawodowych (tzw. współczynnik uzwiązkowienia).

S.3.3. Liczba wszczętych sporów zbiorowych w ostatnim roku oraz szacunkowy wpływ na wyniki spółki z tym związane (w przypadku, w którym odnotowano strajki, należy opisać ich przyczynę, formę, czas trwania oraz poczynione ustalenia).

S.3.4. Informacja, czy w zakładzie pracy funkcjonuje procedura zgłaszania skarg i nieprawidłowości („hot line”) i na jakiej podstawie (np. odpowiedniej polityki). Jeśli tak, jaka jest liczba skarg związanych z obszarem praktyk zatrudnienia, które zostały zgłoszone, rozpatrzone i rozwiązane (ile skarg zostało zaraportowanych, a ile rozstrzygniętych w omawianym okresie).

S.3.5. Informacja, czy w zakładzie pracy powołano radę pracowników – a w przypadku innych przedstawicieli niż rada pracowników i związki zawodowe, czy tacy przedstawiciele pracowników zostali powołani w drodze wyborów, w których mogli uczestniczyć wszyscy pracownicy.

S.3.6. Informacja o tym, czy, a jeśli tak, to w jaki sposób oraz z jakimi rezultatami, zakład pracy prowadzi udokumentowany dialog, w formie cyklicznych, sformalizowanych spotkań, mających na celu omówienie wzajemnych oczekiwań oraz charakter najczęściej podnoszonych kwestii i sposobu ustosunkowania się do nich przez władze spółki.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Relacje ze stroną pracowniczą i wolność zrzeszania/

S.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)

Opisz podejście spółki do zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, w tym do głównych zagrożeń BHP, do ich oceny, wypracowywania rozwiązań, które efektywnie pomagają im przeciwdziałać, szkoleń z zakresu BHP itp. Zwróć szczególną uwagę, jeżeli obszar ten jest istotny ze względu na specyfikę prowadzonej działalności, na bezpieczeństwo i higienę pracy (BHP) u podwykonawców pracujących na rzecz przedsiębiorstwa. Wskaż główne statystyki dotyczące wypadkowości oraz przyczyny najczęściej występujących wypadków przy pracy.

Przykładowe wskaźniki

S.4.1. Liczba wypadków przy pracy wśród osób wykonujących pracę na terenie zakładu pracy i pracowników wykonujących pracę poza siedzibą pracodawcy.

S.4.2. Wskaźnik częstości wypadków (wypadki przy pracy na 1000 zatrudnionych).

S.4.3. Liczba wypadków śmiertelnych wśród osób wykonujących pracę na terenie zakładu pracy i pracowników wykonujących pracę poza siedzibą pracodawcy.

S.4.4. Łączna liczba dni niezdolności do pracy wśród pracowników spowodowanej wypadkami.

S.4.5. Wskaźnik ciężkości wypadków (liczba dni niezdolności/1 wypadek).

S.4.6. Liczba stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.

S.4.7. Liczba pracowników pracujących w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) lub najwyższych dopuszczalnych natężeń (NDN).

S.4.8. Wykaz najczęstszych przyczyn wypadków przy pracy, kategorii pracy/czynności wykonywanych przez poszkodowanego w chwili wypadku, rodzajów urazów.

S.4.9. Opis stopnia zaangażowania związków zawodowych (jeżeli funkcjonują) w obszarze BHP (np. czy został powołany Społeczny Inspektor Pracy, jak sprawują kontrole nad przestrzeganiem przepisów BHP).

S.4.10. Odsetek (%) umów z kontrahentami, w których znalazła się klauzula odnosząca się do BHP (w ujęciu wartościowym).

S.4.11 Liczba audytów pod kątem przestrzegania zasad BHP u podwykonawców.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)/

S.5. Rozwój i edukacja

Opisz politykę pracodawcy w zakresie szkoleń i rozwoju pracowników. Zwróć uwagę na to, kto jest objęty szkoleniami lub programami rozwojowymi w firmie (np. szczebel, wiek, płeć), jakiego rodzaju jest to edukacja i w czym wspiera pracowników. Opisz również systemy oceny pracy i ich związek z planowaniem rozwoju pracowników. Wskaż, czy pracodawca oferuje pracownikom finansowanie/dofinansowanie nauki języków, nauki w szkołach wyższych (np. studia podyplomowe, MBA) itp.

Przykładowe wskaźniki

S.5.1. Średnia liczba godzin szkoleniowych (lub dni szkoleniowych) na pracownika (wg płci i kategorii pracowników) – dotyczy szkoleń organizowanych przez pracodawcę.

S.5.2. Liczba pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe, którym przysługują określone uprawnienia z tego tytułu w stosunku do pracodawcy (np. urlopy szkoleniowe), ze wskazaniem liczby pracowników, którym pracodawca współfinansuje lub finansuje podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Rozwój i edukacja/

S.6. Zarządzanie różnorodnością

Wskaż sposób ujęcia polityki różnorodności w dokumentach strategicznych pracodawcy, formalnego przyjęcia zasady różnorodności w procesie rekrutacji, zasady równości w dostępie do zarobków, benefitów, rozwoju, szkoleń i awansu, wprowadzenia programów/podjęcia działań skierowanych do wybranych grup pracowniczych (matki pracujące, osoby z niepełnosprawnościami, osoby z grupy 50+ itp.), wprowadzenia elastycznych form czasu pracy, komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej w zakresie różnorodności.

Przykładowe wskaźniki

S.6.1. Informacja, czy u pracodawcy została wdrożona polityka antymobbingowa i polityka antydyskryminacyjna.

S.6.2. Liczba zgłoszonych przypadków dyskryminacji, mobbingu, molestowania seksualnego itp.

S.6.3. Liczba potwierdzonych przypadków dyskryminacji, mobbingu, molestowania seksualnego itp.

S.6.4. Liczba audytów pod kątem przeciwdziałania dyskryminacji u podwykonawców.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Zarządzanie różnorodnością/

S.7. Prawa człowieka

Wskaż, czy i w jakich dokumentach strategicznych spółki znajduje się odniesienie do przestrzegania przez nią podstawowych praw człowieka (prawo do wolności zrzeszania się, prawo do bezpiecznego środowiska pracy, zakaz dyskryminacji). Zarysuj pokrótce podejście przedsiębiorstwa do tej kwestii oraz mechanizmy pozwalające na ochronę przestrzegania praw człowieka i zgłaszania przypadków podejrzeń ich naruszenia. Wskaż również, czy spółka w umowach z kluczowymi dostawcami/podwykonawcami obliguje ich do przestrzegania praw człowieka, zastrzegając sobie prawo do audytu i rozwiązania umowy w przypadku ich naruszenia. Opisz przypadki naruszenia praw człowieka stwierdzone w okresie objętym raportem oraz podjęte w odpowiedzi na nie działania spółki.

Należy uwzględnić również sytuacje, w których przedsiębiorstwo pośrednio współuczestniczy w łamaniu praw człowieka (np. wyraża milczącą zgodę na naruszanie praw człowieka przez dostawców; toleruje nieuzasadnione stosowanie siły, w tym przez organy bezpieczeństwa, wobec pokojowo demonstrujących przeciwko decyzjom przedsiębiorstwa; dostarcza produkty lub świadczy usługi na rzecz podmiotów lub rządów, które wykorzystują je do łamania praw człowieka¹⁵).

Przykładowe wskaźniki

S.7.1. Liczba zgłoszonych przypadków łamania praw człowieka, w tym u podwykonawców.

S.7.2. Liczba potwierdzonych przypadków łamania praw człowieka, w tym u podwykonawców.

S.7.3. Odsetek (%) umów z kontrahentami, w których znalazła się klauzula odnosząca się do praw człowieka (w ujęciu wartościowym).

¹⁵ Ten ostatni element jest niezmiernie znaczący w przypadku sektora finansowego.

S.7.4. Liczba audytów pod kątem przestrzegania praw człowieka u podwykonawców.
S.7.5. Uwzględnienie praw człowieka w polityce kredytowej/pożyczkowej oraz inwestycyjnej [dotyczy sektora finansowego].
S.7.6. Opis zagrożeń dla praw człowieka oraz przypadków łamania praw człowieka poza łańcuchem dostaw (np. wykorzystywanie produktów lub usług świadczonych przez przedsiębiorstwo przez osoby lub podmioty w sposób zagrażający naruszeniem praw człowieka innych osób).

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Prawa człowieka/

S.8. Praca dzieci, praca niewolnicza i praca przymusowa

Wskaż, czy i w jakich w dokumentach strategicznych spółki znajduje się odniesienie do przestrzegania przez nią szczególnych praw człowieka, jakimi są: zakaz pracy dzieci, zakaz pracy przymusowej i niewolniczej. Wskaż, czy spółka w umowach z kluczowymi dostawcami/podwykonawcami obliguje ich do niezatrudniania dzieci oraz niewykorzystywania pracy przymusowej lub niewolniczej, zastrzegając sobie prawo do audytu i rozwiązania umowy w przypadku stwierdzenia naruszeń. Opisz zidentyfikowane w okresie sprawozdawczym przypadki pracy dzieci, pracy niewolniczej lub przymusowej w przedsiębiorstwie lub u podwykonawców.

Przykładowe wskaźniki

S.8.1. Liczba zgłoszonych przypadków pracy dzieci/przymusowej/niewolniczej itp. (w tym u podwykonawców).
S.8.2. Liczba potwierdzonych przypadków pracy dzieci/przymusowej/niewolniczej itp. (w tym u podwykonawców).
S.8.3. Odsetek (%) umów z kontrahentami, w których znalazła się klauzula odnosząca się do praw człowieka z uwzględnieniem zakazu pracy dzieci/przymusowej/niewolniczej (w ujęciu wartościowym).
S.8.4. Liczba audytów pod kątem przestrzegania praw człowieka u podwykonawców.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Praca dzieci, praca niewolnicza i praca przymusowa/

S.9. Społeczności lokalne i zaangażowanie społeczne

Scharakteryzuj oddziaływanie spółki na otoczenie społeczne, w tym na lokalną społeczność. Opisz, czy i jakie uciążliwości mogą odczuwać lokalni mieszkańcy w związku z prowadzoną przez spółkę działalnością. Wskaż, czy mieszkańcy zgłaszali skargi związane z uciążliwościami spowodowanymi przez spółkę oraz jak spółka odpowiedziała na nie. Wskaż, czy spółka zdefiniowała (np. w postaci strategii lub polityki zaangażowania społecznego) kierunki swojego zaangażowania w działalność prospołeczną (komu i w oparciu o jakie kryteria udzielane jest wsparcie, jakie efekty społeczne są z tego tytułu osiągnęte itp.).

Przykładowe wskaźniki

S.9.1. Opis ewentualnych uciążliwości, jakie może odczuwać lokalna społeczność w związku z prowadzeniem przez spółkę działalności operacyjnej itp.
S.9.2. Liczba skarg zgłoszonych przez społeczność lokalną, ich tematyka oraz działania spółki w odpowiedzi na nie.
S.9.3. Opis polityki i kierunków zaangażowania społecznego spółki oraz zrealizowane działania prospołeczne, w tym te na rzecz lokalnej społeczności, w której prowadzona jest działalność.
S.9.4. Całkowita kwota darowizn na cele społeczne w okresie sprawozdawczym (ze wskazaniem

największych obdarowanych).

S.9.5. *Całkowita kwota wydatkowana na sponsoring (ze wskazaniem największych sponsorowanych partnerów).*

S.9.6. *Całkowita liczba godzin przepracowanych przez pracowników-wolontariuszy oraz liczba wolontariuszy, w ramach programu wolontariatu (jeżeli taki istnieje)*

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Zaangażowanie społeczne oraz Społeczność lokalna /

S.10. Przeciwdziałanie korupcji

Scharakteryzuj pokrótce politykę spółki i wynikające z niej procedury oraz mechanizmy, które mają na celu obniżenie ryzyka korupcji i łapownictwa. Wskaż, czy i w jaki sposób pracownicy zostali z nią zapoznani oraz czy i jakie osoby w spółce przeszły szkolenia antykorupcyjne. Wskaż również, czy w okresie objętym sprawozdaniem odnotowano zgłoszenia zachowań noszących znamiona korupcji oraz czy i ile z nich zostało potwierdzonych. Opisz działania spółki wobec zidentyfikowanych incydentów.

Przykładowe wskaźniki

S.10.1. *Obszary biznesowe potencjalnie narażone na zachowania korupcyjne.*

S.10.2. *Liczba zgłoszonych przypadków zachowań noszących znamiona korupcji.*

S.10.3. *Liczba potwierdzonych przypadków korupcji.*

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Przeciwdziałanie korupcji/

S.11. Bezpieczeństwo produktów i konsumentów

Opisz, czy i jakie polityki i procedury zapewnienia zgodności produktów i usług z obowiązującymi normami oraz gwarantowania bezpieczeństwa klientów (tak w ujęciu ich życia i zdrowia, jak również ochrony ich interesów¹⁶) obowiązują w spółce. Wskaż, jakiego typu mechanizmy pomagają odgraniczyć zagrożenia, oraz czy w okresie sprawozdawczym spółka odnotowała incydenty związane z bezpieczeństwem produktów oferowanych klientom. Do działań takich w przypadku niektórych branż można zaliczyć również działania związane z edukowaniem klientów w zakresie bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z produktów i usług oferowanych przez przedsiębiorstwo.

Przykładowe wskaźniki

S.11.1. *Liczba przypadków naruszenia procedur dotyczących bezpieczeństwa produktów i usług.*

S.11.2. *Postępowania administracyjne prowadzone przeciwko spółce (np. przez UOKiK) oraz wartość finansowa kar za niezgodność z prawem i regulacjami w kwestiach związanych z bezpieczeństwem klientów.*

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Bezpieczeństwo produktów i konsumentów/

¹⁶ Na przykład kwestia bezpieczeństwa oferowanych usług finansowych.

S.12. Komunikacja marketingowa

Wskaż, czy spółka opracowała lub przyjęła zewnętrzny kodeks lub politykę w zakresie etyki w komunikacji marketingowej. Opisz mechanizmy, które ograniczają ryzyko nieodpowiedzialnej lub nieetycznej komunikacji ze strony spółki. Jeżeli w okresie objętym sprawozdaniem wystąpiły naruszenia przyjętych zasad lub prowadzone było przeciwko spółce postępowanie związane z tym obszarem, pokrótce opisz, czego przypadki te dotyczyły oraz jak spółka na nie zareagowała.

Przykładowe wskaźniki

S.12.1. Liczba przypadków niezgodności z regulacjami i dobrowolnymi kodeksami dotyczącymi komunikacji marketingowej (w tym reklamy, promocji, sponsoringu).

S.12.2. Postępowania administracyjne prowadzone przeciwko spółce (np. przez UOKiK) oraz wartość finansowa kar za niezgodność z prawem i regulacjami w kwestiach związanych z rzetelnością i etyką komunikacji marketingowej.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Komunikacja marketingowa/

S.13. Ochrona prywatności

Wskaż, czy spółka posiada odpowiednią politykę i procedury związane z ochroną danych osobowych oraz jakiego typu rozwiązania przyjęła, by je chronić. Opisz ewentualne incydenty związane z naruszeniami (wyciek danych, nieuprawnione ich wykorzystanie) oraz odnieś się do ewentualnych postępowań administracyjnych lub kar związanych z przepisami o ochronie danych osobowych.

Przykładowe wskaźniki

S.13.1. Liczba zdarzeń dotyczących wycieku lub nieuprawnionego wykorzystania danych osobowych (klientów, pracowników).

S.13.2. Postępowania administracyjne prowadzone przeciwko spółce (np. przez GIODO) oraz wartość finansowa kar za niezgodność z prawem i regulacjami w kwestiach związanych z ochroną danych osobowych.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Ochrona prywatności/

S.14. Oznakowanie produktów

Wskaż, czy w spółce obowiązują procedury i zdefiniowane zasady w zakresie oznakowania produktów i opisz je pokrótce. Opisz ewentualne przypadki naruszeń, do których doszło w okresie sprawozdawczym oraz odnieś się do ewentualnych postępowań administracyjnych lub kar związanych z niewłaściwą informacją o produkcie.

Przykładowe wskaźniki

S.14.1. Liczba przypadków niezgodności związanych z niewłaściwym oznakowaniem produktu.

S.14.2. Postępowania administracyjne prowadzone przeciwko spółce, np. przez UOKiK, oraz wartość finansowa kar związanych z niewłaściwym oznakowaniem produktu.

/patrz: Aneks V: Szczegółowy opis obszarów: Oznakowanie produktów/

S.15. Pozostałe kwestie społeczne i rynkowe

Opisz podejście spółki do budowania relacji z dostawcami, w tym do kwestii wykorzystywania tzw. kredytu kupieckiego¹⁷, oraz do rzetelności regulowania zobowiązań wobec kontrahentów.

W przypadku, w którym wobec spółki toczyło się postępowania administracyjne za zachowania antykonkurencyjne i antyrynkowe (w tym zakończone nałożeniem na nie kary), odnieś się do każdego takiego przypadku.

Szczególną uwagę należy również zwrócić na specyficzne aspekty odpowiedzialności społecznej, które towarzyszą danej branży i spróbować zdefiniować dla nich optymalne wskaźniki.

Przykładowe wskaźniki

S.15.1. Rzeczywisty okres rotacji zobowiązań.

S.15.2. Rzeczywisty okres rotacji należności.

S.15.3. Okres płatności zobowiązań standardowo zapisywany w umowach z dostawcami.

S.15.4. Odsetek (%) zobowiązań płaconych w terminie umownym (wartościowo).

S.15.5. Postępowania administracyjne prowadzone przeciwko spółce przez UOKiK oraz wartość finansowa kar związanych zachowaniami antykonkurencyjnymi i antyrynkowymi.

¹⁷ W uproszczeniu – finansowania się w oparciu o odpowiednio długie terminy regulowania zobowiązań wobec kontrahentów.